8. 3. 2012

ID: 81208

Konkurs

Věřitel, jenž svou pohledávku vůči dlužníku může vzhledem k majetkovým poměrům dlužníka bez obtíží vydobýt výkonem rozhodnutí (exekucí), nemůže uspět s návrhem na prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Je-li takový návrh přesto podán, musí být zamítnut.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 4462/2011, ze dne 26.1.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v konkursní věci dlužníka F. s. r. o., se sídlem v P., zastoupeného JUDr. T. K., advokátem, se sídlem v P., o návrhu věřitele S. s. r. o., se sídlem v K. V., zastoupeného JUDr. V.V., advokátkou, se sídlem v K. V., na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 80 K 10/2003, o dovolání dlužníka proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. dubna 2007, č. j. 1 Ko 75/2007-243, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. dubna 2007, č. j. 1 Ko 75/2007-243, se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 25. září 2003, č. j. 80 K 10/2003 - 44, prohlásil Městský soud v Praze (dále též jen „konkursní soud“) k návrhu věřitele S. s. r. o. konkurs na majetek dlužníka F. s. r. o.

K odvolání dlužníka Vrchní soud v Praze ve výroku označeným usnesením potvrdil usnesení konkursního soudu ve výroku o prohlášení konkursu.

Odvolací soud, vycházeje z pokynu obsaženého v usnesení ze dne 31. října 2006, č. j. 29 Odo 283/2004-110, jímž Nejvyšší soud zrušil jeho předchozí (rovněž potvrzující) usnesení ze dne 12. ledna 2004, č. j. 1 Ko 447/2003-80 (o tom, že je nutno se vyslovit k obraně dlužníka, že k úhradě svých závazků je schopen, leč není k tomu ochoten) uzavřel, že po skutkové stránce se stav věci zjištěný k 25. září 2003 (ke dni prohlášení konkursu) nezměnil.

Dlužník tedy měl splatné závazky vůči navrhujícímu věřiteli, které - ač stojí na vykonatelných soudních rozhodnutích - nebyly zcela jistě uhrazeny. Ke stejnému datu měl dlužník i závazky vůči Finančnímu úřadu v Karlových Varech a České správě sociálního zabezpečení, které nezpochybnil.

Rozhodnutí přiznávající navrhujícímu věřiteli pohledávku ve výši 15.950,- Kč nabylo právní moci již dne 6. prosince 2001, rozhodnutí přiznávající další dvě pohledávky (ve výši 5.290,- Kč a 5.222,- Kč) byla v době prohlášení konkursu pravomocná déle než jeden rok. Pohledávka České správy sociálního zabezpečení stojí na platebním výměru vydaném téměř dva roky před prohlášením konkursu. „To vše vede odvolací soud k závěru, že příčinou prodlení s placením těchto nepochybně zjištěných pohledávek, respektive jejich neuhrazením, není pouhá dlužníkova neochota plnit, nýbrž jeho insolvence“.

Dlužník neposkytl žádné vysvětlení, proč odmítl plnit i jím nerozporované pohledávky Finančního úřadu v Karlových Varech a České správy sociálního zabezpečení, ani nenabídl žádný důkaz osvědčující existenci likvidních prostředků ve výši postačující k plné úhradě oněch osmi zjištěných pohledávek tří věřitelů, pokračoval odvolací soud.

Odvolací soud zdůraznil, že argumentace dlužníka stojící na tvrzení ohledně možných příjmů z

provozování hotelu v Karlových Varech je při posuzování toho, zda je dlužník v úpadku z důvodu insolvence, irelevantní, neboť odlišně od předlužení není namístě ověřovat možnost případných výnosů z dlužníkovy pokračující podnikatelské činnosti.

Proti usnesení odvolacího soudu podal dlužník dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a odst. 1 písm. a/ zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) ve spojení s § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje dovolatel odpovědi na otázku, zda se v úpadku ve smyslu § 1 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), nachází dlužník, který ke dni prohlášení konkursu vlastní majetek, jehož hodnota několikanásobně převyšuje pohledávky, na jejichž základě byl konkurs prohlášen, přičemž jde o majetek obratem zpeněžitelný.

Odvolacímu soudu pak dovolatel v mezích uplatněného dovolacího důvodu vytýká, že – ač stejně jako konkursní soud vyšel z toho, že dlužník vlastní ideální polovinu označených nemovitostí v Karlových Varech, v hodnotě 30 miliónů Kč (téměř stonásobně převyšující nesporné pohledávky), přičemž šlo o majetek obratem zpeněžitelný, i tak dospěl k závěru o dlužníkově insolvenci. Likvidní je podle dovolatele veškerý majetek, který v reálném čase může být zpeněžen za účelem úhrady pohledávek věřitelů.

Zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), byl s účinností od 1. ledna 2008 zrušen zákon o konkursu a vyrovnání (§ 433 bod 1. a § 434), s přihlédnutím k § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se však pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona použijí dosavadní právní předpisy (tedy vedle zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007, i občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. prosince 2007).

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., v rovině výkladu ustanovení § 1 odst. 2 věty první ZKV, k posouzení otázek dovoláním otevřených a dovolacím soudem beze zbytku neřešených.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 1 odst. 2 věty první ZKV ve znění účinném v době prohlášení konkursu na majetek dlužníka (jež později změn nedoznalo) dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky.

V usnesení ze dne 4. května 2004, sp. zn. 29 Odo 257/2002, uveřejněném pod číslem 53/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 53/2005“), na něž odkázal již ve zrušujícím usnesení ze dne 31. října 2006, Nejvyšší soud k výkladu uvedeného ustanovení uzavřel, že pro závěr o dlužníkově úpadku pro platební neschopnost je nutné i naplnění znaku spočívajícího v tom, že dlužník k úhradě svých splatných závazků po delší dobu „není schopen“ a že břemeno tvrzení a břemeno důkazní i v tomto ohledu nese věřitel, který podal návrh na prohlášení konkursu.

Problémem této věci je, že závěry plynoucími z R 53/2005 se odvolací soud v napadeném rozhodnutí důsledně neřídil.

Tak především nebylo úkolem dlužníka vysvětlovat, proč neplnil vykonatelné pohledávky Finančního

úřadu v Karlových Varech a České správy sociálního zabezpečení.

Břemeno tvrzení a břemeno důkazní o tom, že dlužník tyto pohledávky neplnil proto, že toho nebyl schopen, spočívalo na navrhujícím věřiteli (totéž pak platilo pro vykonatelnou pohledávku navrhujícího věřitele).

Logicky vadný je též závěr odvolacího soudu, který z doby, po kterou byly zkoumané pohledávky všech tří věřitelů vykonatelné, usuzoval na neschopnost dlužníka k jejich úhradě.

Z toho, že je zde delší dobu dlužníkem dobrovolně neuspokojená vykonatelná (exekučním titulem podložená) pohledávka, udek o neschopnosti dlužníka k její úhradě bez dalšího vyvozovat nelze. Takový závěr by byl namístě, kdyby bylo osvědčeno, že pohledávka nebyla uspokojena, ač se věřitel (oprávněný) o její vymožení cestou výkonu rozhodnutí nebo exekuce bez úspěchu pokoušel (srov. v duchu téže logiky v nové úpravě i ustanovení § 3 odst. 2 písm. c/ insolvenčního zákona).

Dovolací argumentaci nelze upřít opodstatnění též v rovině poukazu na majetkové poměry dlužníka. Názor obsažený v dovolání je sice nutno korigovat potud, že odvolací soud zjištění o dlužníkově majetku v hodnotě 30 miliónů Kč ani neformuloval ani nepřevzal z rozhodnutí konkursního soudu (v němž není obsaženo), dlužník ovšem tuto námitku (jak patrno i ze strany 2 odůvodnění napadeného usnesení) v odvolacím řízení uplatnil a odvolací soud se s ní nevypořádal.

Obrana dlužníka poukazem na zpeněžitelný (exekucí nebo výkonem rozhodnutí dosažitelný) majetek, z nějž lze uspokojit pohledávky, jimiž má být osvědčen jeho úpadek, je přitom možná, když to, zda je dlužník k úhradě svých splatných pohledávek „schopen“, je nepochybně závislé nejen na výši částek, jež má k dispozici v hotovosti nebo na účtech, nýbrž i na posouzení, zda je schopen k takové úhradě využít i jiných svých aktiv (věcí, pohledávek nebo jiných majetkových hodnot). Srov. mutatis mutandis i závěry obsažené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2003, sp. zn. 29 Odo 564/2001, uveřejněném pod číslem 83/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Jinak řečeno, u dlužníka, jenž má movitý či nemovitý majetek přesahující výši (všech) splatných pohledávek, jež mají osvědčovat jeho platební neschopnost (§ 1 odst. 2 věta první ZKV), nestačí k závěru, že dlužník není úhrady těchto pohledávek „schopen“, pouhé zjištění, že dlužník nemá k dispozici dostatek peněžních prostředků. Vyjde-li v konkursním řízení najevo, že pohledávky, jež mají osvědčovat platební neschopnost dlužníka, lze bez obtíží uspokojit výkonem rozhodnutí (exekucí) postihujícím movitý či nemovitý majetek dlužníka, má (musí) to být naopak důvodem pro zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu proto, že dlužník k úhradě těchto závazků schopen je.

A ještě jinak řečeno, věřitel, jenž svou pohledávku vůči dlužníku může vzhledem k majetkovým poměrům dlužníka bez obtíží vydobýt výkonem rozhodnutí (exekucí), nemůže uspět s návrhem na prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Je-li takový návrh přesto podán, musí být zamítnut.

Napadené usnesení těmto zásadám neodpovídá a právní posouzení věci odvolacím soudem v dotčeném ohledu správné není (co do úvahy založené na délce prodlení jde o právní posouzení bez dalšího nesprávné a co do opomenutí dlužníkovy obrany hodnotou výkonem rozhodnutím /exekucí/ postižitelného majetku o právní posouzení nesprávné pro svou neúplnost).

Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, 3 a 6 o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti